Lietas arhīva Nr. A42-01592-24/42
ECLI:LV:ADRJRTN:2024:1031.A420159224.3.S

Administratīvā rajona tiesa
Rēzeknes tiesu nams
SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā
Rēzeknē 2024.gada 31.oktobrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnesis Māris Šļakota,

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2024.gada 20.marta lēmuma Nr.N-I-2024-04253 atcelšanu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2024.gada 27.marta lēmuma Nr.N-I-2024-04711 atcelšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2024.gada 23.marta lēmumu Nr.N-I-2024-04253 atstāts negrozīts /nosaukums/ priekšnieka 2024.gada 13.februāra lēmums par disciplinārsoda – brīdinājums – piemērošanu pieteicējam /pers. A/, jo pieteicējs 2024.gada 3.februārī kategoriski un bez iemesla atteicās uzturēties dzīvojamā kamerā Nr./kamera/, kuru noteikusi /nosaukums/ administrācija. Lēmumā norādīts turpmāk minētais pamatojums.

[1.1] No Latvijas Sodu izpildes kodeksa (turpmāk – Kodekss) un Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 "Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.423) normām izriet prasība notiesātajiem kā īpaši pakļautām personām brīvības atņemšanas iestādēs ievērot režīma noteikumus, kas paredzēti Kodeksā, Noteikumos Nr.423 un konkrētās brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka izdotajos iekšējos normatīvajos aktos. Noteikumu Nr.423 44.9.apakšpunktā notiesātajam noteikts pienākums izpildīt brīvības atņemšanas iestādes darbinieku likumīgās prasības.

Noteikumu Nr.423 13.punkts noteic, ka ar brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka rīkojumu izveidotā notiesāto izvietošanas komisija nosaka, kurā brīvības atņemšanas iestādes nodaļā, vienībā un kamerā notiesātais ievietojams (ņemot vērā brīvās vietas kamerās, notiesāto psiholoģisko saderību, izglītības līmeni un veselības stāvokli). Komisijas lēmumu ieraksta protokolā. No minētās tiesību normas secināms, ka notiesāto izvietošana brīvības atņemšanas iestādē (kameras noteikšana) ir attiecīgās brīvības atņemšanas iestādes administrācijas kompetences jautājums. Notiesātajām personām nav subjektīvo tiesību izvēlēties kameru vai atteikties no brīvības atņemšanas iestādes administrācijas nozīmētas kameras, ja atrašanās tajā neapdraud notiesātā veselību un dzīvību.

Līdz ar to pieteicējam nebija tiesību nepildīt brīvības atņemšanas iestādes darbinieku likumīgās prasības uzturēties dzīvojamā kamerā Nr./kamera/, kuru pieteicējam atbilstoši 2023.gada 30.novembra protokolam noteikusi cietuma administrācija.

[1.2] Pieteicējs norādījis uz iespējamo veselības un dzīvības apdraudējumu no kameras biedra /pers. C/ puses. Tomēr Ieslodzījuma vietu pārvaldes vērtējumā šādiem pieteicēja apgalvojumiem nav objektīva pamatojuma un pierādījumu, proti, draudi no kameras biedra /pers. C/ nav pierādījušies. Pieteicējs ar šādām pretenzijām mēģina panākt sev labvēlīgu lēmumu, izraisot konfliktus, lai tiktu pārvietots uz citu cietumu.

Pieteicējs bija vērsies Ieslodzījuma vietu pārvaldē ar vairākiem iesniegumiem (2023.gada 24.augustā, 2024.gada 10.janvārī u n 2024.gada 26.februārī), interesējoties par iespēju apstrīdēt vai pārsūdzēt Pārvaldes priekšnieka lēmumu par notiesātā ievietošanu brīvības atņemšanas iestādē.

/nosaukums/ administrācija norāda, ka nekādi pieteicēja dzīvības, veselības vai drošības apdraudējumu gadījumi cietumā netika konstatēti. Vienlaikus, veicot pārrunas ar pieteicēju, /nosaukums/ administrācija noskaidroja, ka pieteicējs arī turpmāk kategoriski atteiksies uzturēties vienā kamerā ar jebkuru ieslodzīto, ka viņš vēlās atrasties kamerā viens pats un tā ir viņa principiāla nostāja. Līdz ar to secināms, ka visām pieteicēja darbībām ir provokatīvs un manipulatīvs raksturs, to mērķis ir panākt sev labvēlīgo rezultātu, proti, izciest sodu citā cietumā vai atrasties kamerā vienam.

Pieteicējs laika posmā no 2023.gada 1.janvāra līdz 2024.gada 13.februārim nav vērsies pie cietuma administrācijas ar mutiskām vai rakstiskām sūdzībām par viņa drošību, konfliktsituācijām, izteiktajiem draudiem. Lietā pieejamais 2024.gada 20.marta izraksts no ambulatorās pacienta medicīniskās kartes apliecina, ka pieteicējs 2024.gadā pie ārsta ar ķermeņa bojājumiem nav vērsies.

Cietuma Uzraudzības daļas vecākā uzrauga 2024.gada 6.februāra ziņojums liecina, ka pieteicējs jau 2024.gada 2.februārī bez iemesla sāka vākt mantas no kameras Nr./kamera/ un pateica, lai Uzraudzības daļas vecākais uzraugs ved viņu ārā no kameras. Uz cietuma amatpersonas jautājumu vai pieteicēju kāds apdraud, pieteicējs paziņoja, ka viss esot kārtībā.

[1.3] Pieteicēja 2024.gada 13.marta raksturojumā norādīts, ka pieteicējs mūža ieslodzījumu ir uzsācis izciest 2001.gada 26.jūnijā, nepilda 2023.gada 9.decembra resocializācijas plānā noteiktos pasākumus, nav saticīgs ar notiesātajiem un cenšas izolēties no pērējiem notiesātajiem vienvietīgā kamerā. Savukārt pieteicēja kameras biedram /pers. C/ sniegts pozitīvs raksturojums gan komunikācijā, gan resocializācijas plāna izpildē, atzīmējot, ka viņš var būt impulsīvs, bet no konfliktsituācijām izvairās.

Attiecībā uz pieteicēja argumentu, ka /pers. C/ ir bijušais /nosaukums B/ uzraugs, kurš atbilstoši Kodeksa $13.^2$ panta trešajai daļai jāizvieto atsevišķi no pārējiem notiesātajiem, norādāms, ka /pers. C/ nav vērsies pie cietuma administrācijas ar lūgumu izvietot viņu citviet.

[2] Ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2024.gada 27.marta lēmumu Nr.N-I-2024-04711 atstāts negrozīts /nosaukums/priekšnieka 2024.gada 21.februāra lēmumu par disciplinārsoda – rājiens – piemērošanu pieteicējam, jo viņš 2024.gada 15.februārī neizpildīja brīvības atņemšanas iestādes darbinieka likumīgo prasību pāriet uz dzīvojamo kameru Nr./kamera B/, kuru noteikusi cietuma administrācija. Lēmumā norādīts turpmāk minētais pamatojums.

[2.1] Pieteicēja iesniegumu, kas adresēti /nosaukums/ administrācijai, skaits un saturs liecina, ka pieteicēja mērķis ir panākt viņa izvietošanu vienvietīgā kamerā. Šī mērķa īstenošanai pieteicējs izmanto visus iespējamo, tostarp aizbildināšanos ar dzīvības, veselības vai drošības apdraudējumu.

Spēkā esošās tiesību normas neparedz notiesātajām personām tiesības izvēlēties, kurā brīvības atņemšanas iestādē vai kamerā izciest sodu.

[2.2] Saskaņā ar /nosaukums/ Drošības daļas galvenā inspektora izziņā norādīto nekādi pieteicēja dzīvības, veselības vai drošības apdraudējumu

gadījumi cietumā netika konstatēti, taču pārrunās pieteicējs paziņojis, ka arī turpmāk kategoriski atteiksies uzturēties vienā kamerā ar jebkuru ieslodzīto, vēlās atrasties kamerā viens pats un tā ir viņa principiāla nostāja.

Lietas materiālos nav neviena objektīva pierādījuma pieteicēja norādītajam par apdraudējumu no kamerā Nr./kamera B/ izvietotajiem ieslodzītajiem. Tika saņemti kamerā Nr./kamera B/ izvietoto ieslodzīto /pers. G/ un /pers. H/ 2024.gada 14.februāra iesniegumi, kuros ieslodzītie apliecina, ka piekrīt atrasties vienā kamerā ar pieteicēju līdz pirmajai konflikta situācijai, kas savā mērā arī apliecina ieslodzīto saderību un konflikta neesamību, kā arī demokrātisko cietuma administrācijas pieeju notiesāto izvietošanas jautājumā, ņemot vērā ieslodzīto viedokli.

Pieteicēja norāde, ka viens no kamerā Nr./kamera B/ izvietotajiem ieslodzītajiem ir bijušais Valsts policijas darbinieks, neatbilst patiesībai.

[2.3] Ar savu rīcību pieteicējs pārkāpa Noteikumu Nr.423 44.9.apakšpunkta normas, līdz ar to saskaņā ar Kodeksa 70.panta ceturtās daļas 6.punktu pieteicēja rīcība ir uzskatāma par rupju soda izciešanas režīma pārkāpumu.

Pieteicējs soda izciešanas laikā ir pieļāvis 28 soda izciešanas režīma pārkāpumus, tostarp sistemātiskus. Pieteicējs 2024.gada 13.februārī neizpildīja cietuma darbinieku likumīgās prasības un viņam izteikts brīdinājums. Līdz ar to rājiena izteikšana, kas ir samērā viegls sods, uzskatāma par samērīgu.

[3] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2024.gada 20.marta lēmuma Nr.N-I-2024-04253 un Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2024.gada 27.marta lēmuma Nr.N-I-2024-04711 atcelšanu. Pieteikumā norādīja turpmāk minētos argumentus.

[3.1] Pieteicējs turpina uzskatīt, ka viņš nav pārkāpis soda izciešanas režīma prasības, savukārt viņam piemērotie disciplinārsodi ir cietuma amatpersonu atriebība par to, ka pieteicējs 2023.gada decembrī vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par cietuma administrācijas faktisko rīcību (lieta Nr.A420111124).

[3.2] Parasti situācijās, kad notiesātais atsakās no kameras, viņu par to nesoda, bet vienkārši izvieto citā kamerā. Ne Kodekss, ne Noteikumi Nr.423 neaizliedz notiesātajam atteikties no kameras. Cietuma amatpersonas piemērojušas Noteikumu Nr.423 44.9.apakšpunktu, saskaņā ar kuru notiesātajiem ir pienākums izpildīt brīvības atņemšanas iestādes darbinieku likumīgās prasības, ir ļoti plaši formulēta un bieži tiek piemērota kļūdaini un ļaunprātīgi. Norma ir arī novecojusi un tā neatbilst Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai un Senāta spriedumiem lietās par Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas normu ievērošanu. Tā neatbilst arī Latvijas Republikas Satversmei.

[3.3] /nosaukums/amatpersonas uzskata, ka uz mūžu notiesātajiem vispār nav tiesību, bet ir tikai pienākumi. Kad pieteicējs atgādina cietuma amatpersonām par pienākumu ievērot Satversmē garantētās notiesāto cilvēktiesības, uz pieteicēju skatās kā uz ienaidnieku vai vājprātīgo. Lai izvairītos no konfliktiem, pieteicējs sācis baidīties jebko teikt.

[4] Tiesai iesniegtajā paskaidrojumā Ieslodzījuma vietu pārvalde neatzina pieteikumu, atsaucoties uz pārsūdzētajos lēmumos ietverto pamatojumu.

Motīvu daļa

[5] Izvērtējot lietas dalībnieku argumentus un lietā esošos pierādījumus, tiesa secina, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[6] Saskaņā ar Kodeksa 70.panta pirmo daļu par soda izciešanas režīma prasību pārkāpšanu notiesātajiem var uzlikt pantā uzskaitītos sodus.

Saskaņā ar Noteikumu Nr.423 44.9.apakšpunktu notiesātajiem ir pienākums izpildīt brīvības atņemšanas iestādes darbinieku likumīgās prasības. Savukārt saskaņā ar Kodeksa 13.^{2} panta pirmo daļu ar brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka rīkojumu izveidotā notiesāto izvietošanas komisija nosaka, kurā brīvības atņemšanas iestādes nodaļā, vienībā un kamerā notiesātais izvietojams, ņemot vērā brīvās vietas kamerās, notiesāto psiholoģisko saderību, veselības stāvokli, attieksmi pret smēķēšanu, iepriekšējo kriminālo pieredzi.

Lietā nav strīda, ka /nosaukums/ administrācija bija noteikusi pieteicēja izvietošanu dzīvojamā kamerā Nr./kamera/, kurā pieteicējs 2024.gada 3.februārī atteicās uzturēties. Tāpat lietā nav strīda par to, ka ar /nosaukums/administrācijas rīkojumu pieteicējam bija noteikts pāriet uz dzīvojamo kameru Nr./kamera B/, ko pieteicējs 2024.gada 15.februārī atteicās darīt.

[7] Pieteicējs norāda, ka viņa ieskatā tiesību normas neaizliedz notiesātajam atteikties no kameras. Tiesas vērtējumā šāds pieteicēja uzskats ir acīmredzami nepamatots. Ja reiz Kodeksa 13.^{2} panta pirmajā daļā ir paredzētas brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka tiesības ar rīkojumu noteikt, kurā kamerā notiesātais izvietojams, tad ir loģiski, ka ieslodzītajam ir pienākums šādu rīkojumu izpildīt. Tiesa neatrod, ka no cilvēktiesību normām izrietētu ieslodzītā tiesības bez iemesla atteikties no kameras. Savukārt pieteikumā pieteicējs nekādus konkrētus iemeslus atteikumam izpildīt cietuma amatpersonu prasības nav norādījis.

Vienlaikus tiesa atzīmē, ka, apstrīdot pieteicējam piemērotos disciplinārsodus, pieteicējs bija norādījis arī pieteikumā neminētus apsvērumus, ar kuriem skaidrojis savu atteikšanos izpildīt cietuma amatpersonu prasības. Proti, atteikšanos uzturēties kamerā Nr./kamera/ pieteicējs pamatojis ar to, ka pastāv iespējams veselības un dzīvības apdraudējums no kameras biedra /pers. C/ puses. Savukārt atteikšanos pāriet uz dzīvojamo kameru Nr./kamera B/ pieteicējs skaidrojis ar to, ka baidās no fiziskas konfrontācijas ar kamerā Nr./kamera B/ izvietotajiem ieslodzītajiem.

Līdz ar to ir apsverams, vai lietā pastāv tādi īpaši apstākļi, kuru dēļ būtu secināms, ka, neskatoties uz pieteicēja rīcības formālu atbilstību disciplinārpārkāpuma pazīmēm, viņš tomēr būtu no atbildības atbrīvojams.

[8] Tiesa, izvērtējot lietas materiālus, neatrod pamatu secinājumam, ka pieteicējs disciplināro pārkāpumu izdarījis, aizstāvoties pret reālu apdraudējumu no citiem ieslodzītajiem. Par to, ka, ar /pers. C/ vai kamerā Nr./kamera B/ izmitinātajiem ieslodzītajiem pieteicējam varētu rasties konflikts, pieteicējs izsaka tikai ļoti vispārīgus, ar subjektīvām bažām pamatotus pieņēmumi. Tos neapstiprina nekādi citi lietas materiāli. Pieteicēja sākotnējā versija par attiecīgajās kamerās iespējamo apdraudējumu ir jāvērtē kritiski arī tā iemesla dēļ, ka, iesniedzot pieteikumu tiesā, pieteicējs no šīs versijas faktiski atteicās, koncentrējoties uz argumentiem par to, ka pieteicējs tiesisko regulējumu uzskata par pārāk nekonkrēti formulētu un novecojušu. Pieteicējs nav atklājis nekādas apdraudējuma detaļas, ziņas par iepriekš saņemto draudu iespējamajiem iemesliem u.tml. Proti, pieteicējs, izsakot vispārīgus apgalvojumus par apdraudējumu, nesniedz nekādas ziņas, kuru dēļ viņa apgalvojumi varētu tikt vērtēti kā ticami.

Līdz ar to tiesa nekonstatē pamatu pieteicēja atbrīvošanai no disciplināratbildības.

[9] Tiesai nerodas šaubas arī par piemēroto sodu samērīgumu. Brīdinājums kā piemērotais sods par pirmo disciplinārpārkāpumu ir vieglākais no Kodeksā paredzētajiem disciplinārsodiem. Tā kā pieteicējs turpināja izdarīt disciplinārpārkāpumus, tiesa par attaisnotu atzīst cietuma rīcību, par otro disciplinārpārkāpumu piemērojot bargāku sodu – rājienu, kas tomēr arī ir uzskatāms par vienu no vieglākajiem Kodeksā paredzētajiem sodiem.

Apkopojot minēto, tiesa secina, ka pārsūdzētie lēmumi ir tiesiski.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251.pantu, Latvijas Sodu izpildes kodeksa 71.panta piekto daļu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt pilnībā /pers. A/ pieteikumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2024.gada 20.marta lēmuma Nr.N-I-2024-04253 atcelšanu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2024.gada 27.marta lēmuma Nr.N-I-2024-04711 atcelšanu.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnesis M.Šļakota